

หนังสือ

เฉลียว บุรฉัตร. ประชากรศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศก กรมการฝึกหัดครู, 2520. (เอกสารการนิเทศการศึกษา)

ฉวีวัฒน์ ปัญจพงษ์. ประกาเพ็ญ สุวรรณ และณรงค์ เทียนส่อง. ประชากรศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

นิพนธ์ เทพวัลย์. ประชากรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

ประสาท หลักศิลา. ปัญหาสังคม. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2504.

มุกดา สุขสมาน. ชีวิตกับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

วิฑูร โอสถานนท์. การสื่อสารให้ปฏิบัติงานแผนครอบครัวและประชากร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2516.

วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523.

ศักดิ์ ชาติสุนทรรัตน์. ประชากร. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2509

ศิริพันธ์ ถาวรทรัพย์. ประชากรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522

สุเทพ สุนทรเกษม. รายการวิจัยเรื่องการศึกษาหมู่บ้านอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับลักษณะผู้นำส่วนท้องถิ่น
อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการ-
ปกครอง , 2510.

สุพิศรา สุภาพ. ปัญหาสังคม, พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2515

วารสาร

นิพนธ์ เทพวัลย์. "ประเทศไทยต้องการนโยบายวางแผนครอบครัวหรือไม่". วารสารสังคมศาสตร์
6 (ตุลาคม 2514) 18 - 35.

บุญเจีศ เลี้ยวประไพ. "การเปลี่ยนแปลงประชากรและความสัมพันธ์ระหว่างอนามัยครอบครัว
กับการวางแผนครอบครัว" วารสารอนามัยครอบครัว 7 (สิงหาคม 2517) 5-14.

ปรีชา แสงสว่าง, "ลักษณะของการขยายตัว และเจริญเติบโตของชุมชนในประเทศกำลังพัฒนา และพัฒนาแล้ว." วารสารสังคมศาสตร์ 6(กรกฎาคม 2512):13-23

พรสิทธิ์ อมรวีเชษฐ์. "โครงการเร่งรัดพัฒนานามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว" วารสารอนามัยครอบครัว 4 :45 - 49.

สุชน ปัญญาภักดิ์. "ก้าวใหม่ของงานวางแผนครอบครัวตามแผนพัฒนาฉบับที่ 4" วารสารอนามัยครอบครัว 5 (มิถุนายน 2519) : 24 - 31.

สมศักดิ์ วรคามิน และเทพม เมืองแมน. "ปัญหาสาธารณสุขในประเทศไทย" วารสารอนามัยครอบครัว 4 (พฤษภาคม 2516) :5 - 16.

สร้อยทอง เตชะเสน. "ปัญหาความแออัดของพลโลก" วารสารอนามัยครอบครัว 6 : (เมษายน 2516) : 45 - 49.

เอกสาร

แดงจรัส สุขะนิวัตต์. "ผลของการสมรสสัมผัสนอกการเจริญพันธุ์ในประเทศไทย พ.ศ. 2480-2503" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

ประชากรศาสตร์แห่งประเทศไทย , สถาบัน. "เอกสารวิจัยหมายเลข 26 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สถาบันประชากรศาสตร์แห่งประเทศไทย , 2521.

เพ็ญพร ชีระสวัสดิ์. "ปัจจัยอันเป็นมูลเหตุของการย้ายถิ่นของประชากรในชนบทของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

วางแผนกำลังคน, กอง. "ความจำเป็นในการกำหนดนโยบายประชากรและการมีโครงการวิจัยผลทางเศรษฐกิจของแนวโน้มประชากร." สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ: กองวางแผนกำลังคน , 2512.

วางแผนกำลังคน, กอง. "นโยบายประชากรสำหรับประเทศไทย." สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ : กองวางแผนกำลังคน, 2514. (เอกสารโรเนียว)

สภาวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. การสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติเรื่อง ประชากรของประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : กองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, 2509.

สาธิตานสุช , กระหวง. ประชากรกับการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย. พระนคร : สถาปนาราชการแห่งสหรัฐอเมริกาและมูลนิธิฟอร์ด , 2512. (จัดพิมพ์เพื่อใช้ในราชการกระทรวงสาธิตานสุช).

อนามัย, กรม. "ผลการเพิ่มประชากรต่อกรวางแผนพัฒนาประเทศ." กรุงเทพฯ : กรมอนามัย, 2516.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Books

- Berlo, David K. The Process of Communication: an Introduction to Theory and Practice. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960.
- Hovland, Carl I., Janis, Irving L. and Kelly, Harold H., Communication and Persuasion. New Haven: Yale University Press, 1953.
- Kerlinger, Fred N. Foundations of Behavioral Research. 2d. ed., New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1973.
- Klapper, Joseph T. The Effects of Mass Communication. New York: The Free Press, 1969.
- Lazarsfeld, Paul F., et al, Personal Influence: The Part Played by People in the Flow of Mass Communication. New York: The Free Press, 1976.
- Lassey, William R. Leadership and Social Change. Iowa City, Iowa: University Associates, 1971.
- Lazarsfeld, Paul F, Berelson Bernard and Gaudet Hazel. The People Choice. New York: Duell, Sloan & Pearce, 1944.
- Pfiffner, J.M. and Presthus, R. Public Administration. New York: The Ronald Press Co., 1967.
- Rogers, Everett M. and Shoemaker, F. Floyd. Communication of Innovations: As Cross Cultural Approach. 2d, ed., New York: The Free Press, 1971.

Rogers, Everett M. Communication Strategies for Family Planning.

New York: The Free Press, 1973.

Rogers, Everett M. and Svenning, L. Modernization Among Peasants:

The Impact of Communication. New York: Rinehart and Winston Inc., 1969.

Schramm, Wibur. Mass Media and National Development: The Role of

Information in the Development Countries. Calif: Stanford University Press, 1965.

Schramm, Wibur and Lerner Daniel. eds., Communication and Change:

The Last ten Years and the Next. Honolulu: East-West Center Book, 1976.

Other Materials

Simon, Raymond and Plamore, Jr., James A. "The Chicago Fertility Control Experiment," paper prepared for the Epidemiology and Population Dynamics, October 1964.

Liu, Joseph., and Duff. G.F. "Effect of Mass Communication: A Field Control Experiments," The Public Opinion Quarterly 23 (December 1976): 124 - 127.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถ้าแนะนำตัวของผู้สัมภาษณ์

ข้าพเจ้า ..... เป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูลให้แก่ นางสาว กิติมา คำคา นิสิตปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประสงค์ทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การวางแผนครอบครัว ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในการศึกษาระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัย

ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ตกอยู่ในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเราเลือกขึ้นมาโดยการสุ่มจากเลขที่บ้าน จึงขอความกรุณาให้ท่านโปรดให้ข้อมูลแก่เราด้วยความจริง และเราขอสัญญาว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่เราได้รับจากท่านนั้นเราจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ จะไม่มีการพิมพ์เผยแพร่โดยระบุชื่อหรือเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของท่านลงในที่ใด ๆ โดยเด็ดขาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม	☐ ตำรวจ
☐ รับราชการ	☐ รับจ้าง (ชายแรงงาน)
☐ ลูกจ้าง, พนักงาน	
☐ อื่น ๆ (ระบุ)	

7. ครอบครัวยุคนี้มีรายได้น้อยประมาณเดือนละเท่าไร

☐ ต่ำกว่า 500 บาท	☐ 501 - 1,000 บาท
☐ 1,001 - 1,500 บาท	☐ 1,501 - 2,000 บาท
☐ 2,001 - 2,500 บาท	☐ สูงกว่า 2,500 บาท

8. มีจำนวนท่านมีบุตร (ที่ยังมีชีวิตอยู่) .....

- เป็นชาย ..... คน
เป็นหญิง ..... คน

9. ท่านต้องการมีบุตรเพิ่มอีก หรือไม่

☐ ต้องการ	☐ ไม่ต้องการ	☐ เดชะ

10. ท่านเคยไปยื่นหรือได้ทราบเกี่ยวกับ การวางแผนครอบครัว หรือการคุมกำเนิดหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย

11. ถ้าเคยได้ยินหรือได้ทราบเรื่องวางแผนครอบครัว หรือการคุมกำเนิด ท่านได้ทราบเรื่องนี้ครั้งแรกจากที่ใด (เข็ดเพียงคำตอบเดียว)

บุคคล	สื่อมวลชน
☐ สามี	☐ วิทยุ
☐ เพื่อน	☐ โทรทัศน์
☐ เพื่อนบ้าน	☐ หนังสือพิมพ์
☐ ลุง	☐ ภาพยนตร์
☐ ครู	☐ หนังสือรายสัปดาห์
☐ หมอ	☐ การทูน
☐ เจ้าหน้าที่วางแผนครอบครัว	☐ ผู้อื่น ๆ (ระบุ) .....
☐ อื่น ๆ (ระบุ)	

12. ท่านเคยทราบวิธีการคุมกำเนิดวิธีใดบ้าง และทราบมาจากไหน

วิธีการคุมกำเนิด	ทราบ	ไม่ทราบ	ทราบจากไหน
ยาเม็ด	☐	☐	.....
ห่วงอนามัย	☐	☐	.....
ยาฉีด	☐	☐	.....
ถุงยาง	☐	☐	.....
หมันหญิง	☐	☐	.....
หมันชาย	☐	☐	.....
วิธีอื่น ๆ (ระบุ)			

13. ท่านรู้จักสถานที่ ที่ทุกสำนั - ภรรยา สามารถไปขอคำแนะนำ และความช่วยเหลือเกี่ยวกับการป้องกันตั้งครรภ์หรือไม่

- รู้จัก
  ไม่รู้จัก
  ไม่ทราบ
  ไม่ตอบ

ระดับความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิด

14. ท่านทราบหรือไม่ว่าการกินยาเม็ดคุมกำเนิดต้องกินอย่างไร

- ก. กิน 1 เม็ดแล้วเว้น 1 เว้น จนกระทั่งหมดแผง
- ข. กินติดต่อกันทุกวันจนหมดแผง
- ค. 2 - 3 วันกิน 1 เม็ดจนหมดแผง
- ง. กินทั้งแผงภายใน 1 วันหรือ 2 วัน
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

15. วันที่ต้องเริ่มกินยาคือ
- วันแรกหลังจากประจำเดือนมา
  - วันที่ 15 ของเดือน
  - วันแรกที่ประจำเดือนมา
  - กินวันไหนก็ได้ แต่ต้องเริ่มกินให้ตรงวันเดียวกันทุก ๆ เดือน
  - ไม่ทราบ
  - ไม่ตอบ
16. ห่วงอนามัยเป็นวิธีการคุมกำเนิดที่ใช้กับเพศใด
- ชาย
  - หญิง
  - ทั้งชายและหญิง
  - ไม่ทราบ
  - ไม่ตอบ
17. ทานยารักษาหรือไม่ว่าเพราะเหตุใดแพทย์จึงกำหนดว่า เวลาใส่ห่วงที่เหมาะสมที่สุดคือ 2 - 3 วันหลังจากประจำเดือนหมด
- เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการตั้งครรภ์จริง ๆ
  - เพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์ที่สุด
  - เพื่อไม่ให้เกิดแผล
  - เพื่อความสะอาด
  - ไม่ทราบ
  - ไม่ตอบ
18. ถุงยางอนามัยที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร
- เป็นถุงยางบาง ๆ เหนียว และสะอาด
  - เป็นถุงหนา ๆ เหนียว และสะอาด
  - เป็นถุงหลาย ๆ ชั้น
  - มีกลิ่นทุกข้อ
  - ไม่ทราบ
  - ไม่ตอบ

19. ฤดูกาลที่มีคนกาฬโรคจะสามารถเก็บไว้ได้นานเท่าใด

- ก. 1 เดือน
- ข. 3 - 4 เดือน
- ค. 1 ปี
- ง. ไม่นำกว่า 2 ปี
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

20. การฉีดวัคซีนกำเนิดแต่ละครั้งสามารถป้องกันไม่ให้ตั้งครรถ์ได้นานเท่าใด

- ก. 6 - 7 วัน
- ข. 1 เดือน
- ค. 2 - 3 เดือน
- ง. 1 ปี
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

21. ยานีใช้กับ

ก. ผู้ชาย	ข. ผู้หญิง
ค. ทั้งชายและหญิง	ง. ไม่ทราบ
จ. ไม่ตอบ	

22. ระยะเวลาใดที่ทำหมันได้เหมาะที่สุด

- ก. ระยะเวลาหลังคลอดใหม่ ๆ
- ข. ระยะเวลาปกติ
- ค. ทั้งข้อ ก. และ ข.
- ง. ขณะกำลังคลอด
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

23. หญิงหลังจากทำหมันแล้วสามารถตั้งครรภ์ได้อีกหรือไม่

- ก. ได้
- ข. ไม่ได้
- ค. ไม่ทราบ
- ง. ไม่ตอบ

24. การทำหมันชาย มีวิธีการทำเหมือนการทำหมันหญิงหรือไม่

- ก. เหมือน
- ข. ไม่เหมือน
- ค. ไม่ทราบ
- ง. ไม่ตอบ

25. การทำหมันชายมีผลทำให้ทำงานหนักไม่ได้จริงหรือไม่

- ก. จริง
- ข. ไม่จริง
- ค. ไม่ทราบ
- ง. ไม่ตอบ

26. ท่านจงบอกวิธีการคุมกำเนิดแบบถาวร และชั่วคราวมาอย่างละ 2 วิธี

วิธีคุมกำเนิดแบบถาวร มี 1. ....
 2. ....
 3. ....

วิธีการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว มี 1. ....
 2. ....
 3. ....

27. จากวิธีการคุมกำเนิดต่อไปนี้ วิธีการคุมกำเนิดแบบใดที่เราสามารถใช้ได้เอง และแบบใดที่ต้องให้แพทย์หรือพยาบาลทำให้

	ใช้ได้เอง	ต้องให้แพทย์, พยาบาลทำให้
ก. วิธีกินยา	☐	☐
ข. ฉีดยา	☐	☐
ค. หวงอนามัย	☐	☐
ง. ทำหมันหญิง	☐	☐
จ. ทำหมันชาย	☐	☐
ฉ. ถุงยาง	☐	☐

การมีส่วนร่วมในการแพร่กระจายข่าวสาร และผู้นำความคิดในเรื่องการคุมกำเนิด

28. เมื่อเค้นที่แล้ว ท่านเคยพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนครอบครัว หรือการคุมกำเนิดหรือไม่

เคย ไม่เคย (ถ้าไม่เคยข้ามไปถามข้อ 33)

29. ถ้าเคยท่านพูดคุยกี่ครั้ง จำนวนครั้ง .....

30. และท่านพูดคุยกับใครมากที่สุด

สามี เพื่อน
 เพื่อนบ้าน ญาติ (ระบุ)
 หมอ เจ้าหน้าที่วางแผนครอบครัว
 อื่น ๆ (ระบุ) .....

31. จำนวนคนที่ท่านเคยไปพูดคุยในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อเค้นที่แล้ว

	จำนวนคนที่พูดคุย
การกินยา	.....
ฉีดยา	.....
ห่วงอนามัย	.....
ถุงยาง	.....
หมันหญิง	.....
หมันชาย	.....
วิธีการคุมกำเนิดวิธีอื่น ๆ (ระบุ)	.....

32. การพูดคุยส่วนใหญ่ในเรื่องการคุมกำเนิดนั้นจะพูดถึง

อยากรู้อันคืออะไร อยากรู่ว่าใช้อย่างไร
 อยากรู้แหล่งที่ให้บริการ โรคแทรกซ้อนที่จะเกิดหลังจากคุม

33. บุคคลที่ท่านคิดจะไปปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการคุมกำเนิดคือ

- หมอ
- เพื่อน
- เพื่อนบ้าน (ระบุ) .....
- เจ้าหน้าที่วางแผนครอบครัว
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

34. เมื่อเดือนที่แล้วมีผู้เข้ามาถามท่านหรือขอคำแนะนำจากท่านในเรื่องการคุมกำเนิดหรือไม่

- ตาม
- ไม่ตาม

35. ถ้าตาม เขาถามท่านในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

	ตาม	ไม่ตาม
ชาคุม	☐	☐
ยาฉีด	☐	☐
ถุงยาง	☐	☐
ทำหมันหญิง	☐	☐
ทำหมันชาย	☐	☐
ห่วงอนามัย	☐	☐

36. ถ้าเราตองมาขอข้อมูลจากท่านอีกในเดือนหน้า ท่านคิดว่าท่านคงยังอยู่ที่นั่นหรือไม่

- อยู่
- ไม่อยู่

37. ถ้าไม่อยู่ ท่านคิดว่าจะย้ายไปอยู่ที่ไหน .....

.....

คำปิดท้าย

ขณะนี้จบการสัมภาษณ์แล้ว ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งโดยตลอด และขอ
ย้ำอีกครั้งว่า เราจะไม่เปิดเผยสิ่งที่ท่านได้บอกมาทั้งหมดให้แก่ใครทราบ และหวังว่า ในโอกาส
ต่อไปที่เราจะพบกัน ท่านคงจะให้ความร่วมมือกับพวกเราเช่นนี้อีก ขอขอบคุณมาก .....

แบบสอบถามงานวิจัยวิทยานิพนธ์

เรื่อง การเผยแพร่ข่าวสารการวางแผนครอบครัวโดยใช้สื่อไปรษณีย์

1. ชื่อ ..... นามสกุล .....
2. ท่านได้รับจดหมาย, เอกสาร การวางแผนครอบครัวจากเราหรือไม่
 ได้รับ   ไม่ได้รับ เพราะ .....
3. ถ้าได้รับ ได้รับครบหรือไม่
 ครบ   ไม่ครบ
4. ท่านทราบข่าวสารจากสื่อไปรษณีย์โดยวิธี
 อ่านด้วยตัวเองทุกฉบับ
 บางฉบับอ่านเอง บางฉบับให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง
 ให้ผู้อื่นอ่านให้ฟังทั้งหมด
5. ความเข้าใจของท่านในข่าวสารที่ได้รับ
 เข้าใจดี
 พอเข้าใจ
 ไม่เข้าใจเลย

ระดับความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิด

6. ท่านทราบหรือไม่ว่าการกินยาเม็ดคุมกำเนิดต้องกินอย่างไร
  - ก. กิน 1 เม็ดแล้วเว้น 1 วัน จนกระทั่งหมดแผง
  - ข. กินติดต่อกันทุกวันจนหมดแผง
  - ก. 2 - 3 วันกิน 1 เม็ดจนหมดแผง
  - ง. กินทั้งแผงภายใน 1 วันหรือ 2 วัน
  - จ. ไม่ทราบ
  - ฉ. ไม่ตอบ

7. วันทองเริ่มตนกียาคือ

- ก. วันแรกหลังจากประจำเดือนมา
- ข. วันที่ 15 ของเดือน
- ค. วันแรกที่ประจำเดือนมา
- ง. ก็นวันไหนก็ได้ แต่ต้องเริ่มนับให้ตรงวันเดียวกันทุก ๆ เดือน
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

8. หวงอนามัยเป็นวิธีการคุมกำเนิดที่ใช้กับเพศใด

- ก. ชาย
- ข. หญิง
- ค. ทั้งชายและหญิง
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

9. ทานทราบหรือไม่ว่าเพราะเหตุใดแพทย์จึงกำหนดว่า เวลาใส่ห่วงที่เหมาะสมที่สุดคือ 2-3 วันหลังจากประจำเดือนหมด

- ก. เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการตั้งครรภ์จริง ๆ
- ข. เพื่อให้ร่างกายสมบรูณ์ที่สุด
- ค. เพื่อไม่ให้เกิดแผล
- ง. เพื่อความสะดวก
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

10. ถุงยางอนามัยที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. เป็นถุง บาง ๆ เหนียว และสะอาด
- ข. เป็นถุง หนา ๆ เหนียว และสะอาด
- ค. เป็นถุงหลาย ๆ ชั้น
- ง. ฉีกหมดทุกข้อ
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

11. ระยะเวลาอนามัยที่มูกุณฑลภักดีจะสามารถเก็บไว้ได้นานเท่าใด

- ก. 1 เดือน
- ข. 3 - 4 เดือน
- ค. 1 ปี
- ง. ไม่นำกว่า 2 ปี
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

12. การนึ่งยาคุมกำเนิดแต่ละครั้งสามารถป้องกันไม่ให้ตั้งครรภ์ได้นานเท่าใด

- ก. 6 - 7 วัน
- ข. 1 เดือน
- ค. 2 - 3 เดือน
- ง. 1 ปี
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

13. ยานี้ใช้กับ

- ก. ผู้ชาย
- ข. ผู้หญิง
- ค. ทั้งหญิงและชาย
- ง. ไม่ทราบ
- จ. ไม่ตอบ

14. ระยะเวลาที่ดีที่สุดที่ห้ามกินไค้

- ก. ระยะเวลาหลังคลอดใหม่ ๆ
- ข. ระยะเวลาปกติ
- ค. ทั้งข้อ ก. และ ข.
- ง. ขณะกำลังคลอด
- จ. ไม่ทราบ
- ฉ. ไม่ตอบ

15. ทิ้งหลังจากทำหมันแล้วสามารถตั้งครรภ์ได้อีกหรือไม่

- ก. ได้
- ข. ไม่ได้
- ค. ไม่ทราบ
- ง. ไม่ตอบ

16. การทำหมันชาย มีวิธีการทำเหมือนการทำหมันหญิงหรือไม่

- ก. เหมือน
- ข. ไม่เหมือน
- ค. ไม่ทราบ
- ง. ไม่ตอบ

17. การทำหมันชายมีผลทำให้ ทำงานหนักไม่ได้จริงหรือไม่

- ก. จริง
- ข. ไม่จริง
- ค. ไม่ทราบ
- ง. ไม่ตอบ

18. ท่านจงบอกวิธีการคุมกำเนิดแบบถาวรและชั่วคราวมาอย่างละ 3 วิธี

วิธีการคุมกำเนิดแบบถาวร มี 1. ....
 2. ....
 3. ....

วิธีการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว มี 1. ....
 2. ....
 3. ....

19. จากวิธีการคุมกำเนิดต่อไปนี้ วิธีการคุมกำเนิดแบบใดที่เราสามารถใช้ได้เอง และแบบใดที่ต้องให้แพทย์ หรือพยาบาลทำให้

	ใช้ได้เอง	ต้องให้แพทย์, พยาบาลทำให้
ก. วิธีกษยา	☐	☐
ข. ฉีดยา	☐	☐
ค. ห่วงอนามัย	☐	☐
ง. ทำหมันหญิง	☐	☐
จ. ทำหมันชาย	☐	☐
ฉ. ถุงยาง	☐	☐

การมีส่วนร่วมในการแพร่กระจายข่าวสาร และนำความคิดเห็นในเรื่องการคุมกำเนิด

20. หลังจากได้รับจดหมายข่าวสารการวางแผนครอบครัวแล้ว ส่วนใหญ่ท่านนำไปพูดคุยกับใคร

- สามี
- เพื่อน
- เพื่อนบ้าน
- ญาติ
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

21. ท่านพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้กับคนอื่น ๆ

- 1 ครั้ง
- 2 ครั้ง
- 3 ครั้ง
- 4 ครั้ง
- 5 ครั้ง
- 6 ครั้ง
- 7 ครั้ง
- 8 ครั้ง
- 9 ครั้ง
- 10 ครั้งหรือมากกว่านั้น
- จำไม่ได้

22. ในช่วงที่ท่านได้รับจดหมาย มีผู้อื่นมาถามท่าน หรือขอคำแนะนำจากท่านในเรื่องการคุมกำเนิด หรือการวางแผนครอบครัวหรือไม่

- มี
- ไม่มี

23. ถ้ามีเขาขอคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้เรื่องใดบ้าง

- ยาคุมกำเนิด
- ยาฉีด
- ห่วงอนามัย
- หนังสือนิตย
- หนังสือนิตย
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

24. การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนครอบครัวมีผลต่อท่านหรือไม่

มี ไม่มี

25. ถ้ามี มีผลต่อท่านอย่างไรบ้าง .....

26. หลังจากท่านได้รับข่าวสารการวางแผนครอบครัวแล้ว ท่านใช้วิธีการวางแผนครอบครัว หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่

27. ถ้าใช่ ท่านใช้วิธีการคุมกำเนิดวิธีใด ระบุ .....

28. เมื่อท่านอ่านจดหมายข่าวสารการวางแผนครอบครัวแล้ว ทำให้ท่านรู้เรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว หรือการคุมกำเนิดดีขึ้นหรือไม่

ดีขึ้น ไม่ดีขึ้น

29. หลังจากท่านได้รับข่าวสารการวางแผนครอบครัวแล้ว ท่านตัดสินใจยอมรับการวางแผนครอบครัวหรือไม่

ยอมรับ ไม่ยอมรับ
 ไม่ทราบ ไม่ตอบ

30. ถ้าท่านตัดสินใจยอมรับท่านคิดจะใช้อะไรการวางแผนครอบครัววิธี .....

31. ถ้าดีขึ้น ท่านรู้เรื่องดีขึ้นในเรื่องใดบ้าง
.....
.....
.....

คำปิดท้าย

ขณะนี้ขบวนการสัมภาระแล้ว ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมือมากด้วยดีโดยตลอดและขอให้อีกครั้งว่า เราจะไม่เปิดแยะสิ่งที่ท่านได้มอบมาทั้งหมดให้แก่ใครทราบ และหวังว่าในโอกาสต่อไปที่เราจะพบกันท่านคงจะให้ความร่วมมือกับพวกเราเช่นกัน ขอขอบคุณมาก .....

เรียน .....

ข้าพเจ้านางสาว กิติมา คำคา นิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 ของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นปีสุดท้าย ตามระเบียบมหาวิทยาลัย กำหนดให้ผลิตทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสนใจของนิสิตแต่ละคน

ข้าพเจ้าเห็นว่า ปัจจุบันการสื่อสารมีบทบาทในการพัฒนาประเทศอย่างมาก สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคมได้ ปัญหาหนึ่งที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ก็คือ ปัญหาประชากร ซึ่งมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น อาหารไม่เพียงพอ การหามาหากินผิดเคืองตลอดจนการว่างงาน ปัญหาดังกล่าวล้วนแต่เป็นปัญหาหนักและต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนด้วยวิธีการต่าง ๆ วิธีแก้ไขที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งก็คือ การนำเอาการสื่อสารมาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบ เกิดความตื่นตัว และยอมรับนำเอาวิธีการวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติ เพื่อลดอัตราการเพิ่มของประชากรลง

การวางแผนครอบครัวนั้น ในปัจจุบันเป็นที่แพร่หลาย และไม่ใช่เรื่องน่ารังเกียจหรือน่าละอายแต่อย่างใด วิธีการที่ปลอดภัยและใช้ได้ผลดีตามความต้องการ คือวิธีกินยา ฉีดยา การใช้ห่วงอนามัย ถุงยางอนามัย และการทำหมัน วิธีต่าง ๆ เหล่านี้จะใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อผู้ใช้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการวางแผนครอบครัวมากขึ้น

จากความสำเร็จของการสื่อสาร และปัญหาประชากรดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงเลือกศึกษาในเรื่องนี้เพื่อทราบกระบวนการเผยแพร่ข่าวสาร นอกจากนั้น ข่าวสารเหล่านี้ยังเป็นข่าวสารที่มีประโยชน์โดยตรงต่อตัวท่าน จึงสมควรอย่างยิ่งที่ท่านจะอ่านข่าวสารต่าง ๆ ในเรื่อง ยาคุมกำเนิด, ยาฉีด, การใช้ห่วงอนามัย, การใช้ถุงยางอนามัย และการทำหมัน ซึ่งข้าพเจ้าจะส่งให้ท่านอาทิตย์ละ 1 เรื่อง รวมทั้งหมด 5 เรื่อง และหลังจากท่านอ่านข่าวสารดังกล่าวเสร็จแล้วได้โปรดนำเนื้อหาสาระในข่าวสารนั้นไปพูดคุยหรือบอกเล่าแก่เพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนอื่น ๆ ทั่วไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

กิติมา คำคา

ยาเม็ดคุมกำเนิด

ยาคุมกำเนิดชนิดรับประทาน

ยาคุม คือ ยาที่ฝ่ายหญิงใช้รับประทานทุกวัน เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนที่ทานจะกังวลใจ ใ้ช้ยาคุม ทานควรไปขอคำแนะนำจากแพทย์ พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ก่อนรับประทานยา เพราะ ยาคุมมีหลายชนิด แต่ละชนิดไม่เหมือนกัน ผู้ที่เป็นโรคบางอย่าง ไม่เหมาะที่จะรับประทานยา

วิธีรับประทานยา

ยาชนิดที่มีแผงละ 28 เม็ดมีวิธีรับประทานดังนี้

1. เริ่มกินยาเม็ดสีขาว เม็ดแรกที่มีลูกศรชี้ในวันที่ 5 ของการมีประจำเดือนไม่ว่าประจำเดือนจะยังมีอยู่หรือไม่ในวันนั้น
2. กินยารวันละ 1 เม็ดทุกวันหลังอาหารเย็นหรือก่อนนอน
3. กินยาเม็ดต่อไปเรียงลำดับตามแนวอนจนกระทั่งยาหมดแผง
4. เมื่อยาหมดแผงแล้ว ให้ตั้งตนกินยาแผงใหม่ในวันรุ่งขึ้น
5. เริ่มตนกินยาหลังจากกลดอุตุรแล้ว 4-5 สัปดาห์ หรือประมาณ 1-2 สัปดาห์ก่อนจะรวมกับสามี

อาการหลังรับประทานยา

สตรีที่กินยานี้แล้ว ส่วนมากสบายก็ มีบางรายเท่านั้นที่อาจมีอาการดังนี้คือ เวียนศีรษะ คลื่นไส้, อาจมีเลือดออกเล็กน้อยก่อนมีประจำเดือน, ประจำเดือนอาจจะน้อยกว่าเดิม หรือ อาจไม่มีประจำเดือนบางเดือน เมื่อมีอาการเหล่านี้เกิดขึ้น จงกินยาไปตามปกติ อาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นภายใน 2-3 เดือนเท่านั้นแล้วจะหายไป แต่ถ้ามีอาการดังกล่าวมากจนทนไม่ไหวควรไปหาแพทย์

ขอความร่วมมือเมื่อลี้ภัย

1. เมื่อลี้ภัย 1 เมื่อกู้ภัยทันทีที่หนีได้และหนีต่อไปตามเวลาปกติ
2. เมื่อลี้ภัย 2 เมื่อกู้ภัยมากกว่านั้น ให้หนีต่อไปตามปกติจนหมดแรง ถ้าอยู่ร่วมกับสามีระหว่างนี้ควรมีวิธีช่วยเหลือ เช่น ให้สามีใช้ถุงยอนามัยจนกว่าจะเริ่มหนีใหม่
ดูขงอนามัยหาซื้อได้ตามร้านขายยาทั่วไป

ข้อห้ามของยาคุม

1. ป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้วิธี และวิธีคุมกำเนิด โดยการหยุดกินยาเมื่อหมดแรง
2. อยู่ร่วมกับสามีได้เหมือนเดิม
3. ทำงานหนักได้เหมือนเดิม
4. ทานกินยานี้ได้แม้ว่าทานยาคุมหรือกำลังกินยาอื่น

สถานที่รับบริการ หรือขอความช่วยเหลือและเว็บบอกเห็นอกเห็นใจ

1. โรงพยาบาล
2. ศูนย์การแพทย์และอนามัย
3. สำนักงานคุ้มครอง
4. ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
5. ศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง

ดูขงอนามัย

ดูขงอนามัยจะเป็นหลอดหรือดูขงบางบาง ๆ ด้ยงก็ใช้สำหรับสวมใส่อวัยวะเพศของฝ่ายชาย เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ โดยดูขงอนามัยจะกักเก็บน้ำเชื้อชาย ที่หลังไหลออกมาขณะร่วมหลับนอน ป้องกันมิให้เชื้อชายผ่านเข้าไปทางช่องคลอดไปผสมกับไข่ของฝ่ายหญิงในมดลูก ไข่จึงไม่

สลายไปไม่ฝังตัว เจริญเติบโตเป็นเด็ก

ลักษณะของถุงบางที่ติดคือ เป็นถุงหรือปลอกที่บาง เหนียวและสะอาด ห้ามใส่ใต้ง่ายตามร้านขายยาทั่วไป วิธีนี้ เป็นวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ที่เชื่อถือได้ ง่ายและสะดวกกว่าวิธีอื่น นอกจากนั้นยังสามารถป้องกันเชื้อโรคหรือโรคติดต่อบางชนิดที่คงค้างอยู่ภายในท่อนำไข่ของฝ่ายชายไม่ให้แพร่เชื้อโรคเข้าสู่ฝ่ายหญิงด้วย

โดยปกติถุงยางชนิดนี้จะมีอายุการใช้งานได้นานมาก ก็จะสามารถเก็บไว้ใช้ได้ไม่ต่ำกว่า 2 ปี

สถานที่รับบริการหรือขอทราบรายละเอียด

1. โรงพยาบาล
2. ศูนย์การแพทย์และอนามัย
3. สำนักงานควบคุมครรภ์
4. ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
5. ศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง
6. ร้านขายยาทั่วไป

ห่วงอนามัย

ห่วงอนามัยช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ โดยสอดห่วงผ่านช่องคลอดเข้าไปในโพรงมดลูก ซึ่งใช้เวลาทั้งสิ้นนานไม่เกิน 5 นาที นอกจากนี้ท่านยังสามารถมีบุตรได้อีก เมื่อถึงเวลาที่ต้องการโดยถอดห่วงออก

ห่วงอนามัยมี 2 แบบคือ เป็นรูปงอไปงมา และเป็นรูปห่วงหน้าค้ำด้วยพลาสติกสีขาวปลายข้างหนึ่งมีสายในหลอดแก้ว ก่อนใส่ห่วงอนามัยต้องไปพบแพทย์เพื่อตรวจร่างกายให้แน่ใจก่อนว่าท่านจะมีสุขภาพที่เหมาะสมที่จะใส่ห่วง และแพทย์จะแนะนำวิธีการตรวจห่วงอนามัยด้วยตนเองว่าห่วงยังอยู่ในโพรงมดลูกหรือไม่

เวลาที่เหมาะที่สุดที่แพทย์กำหนดที่จะใส่ห่วงอนามัย คือ 2-3 วันหลังจากประจำเดือนหมด เพราะเพื่อความแน่ใจว่าจะไม่มีการตั้งครรภ์จริงๆ ก่อน

เวลาที่ควรไปพบแพทย์

1. เวลาที่ต้องการจะไปใส่ห่วงอนามัย
2. หลังใส่ห่วงอนามัยแล้ว ตามกำหนดที่แพทย์นัด
3. กองพบแพทย์เมื่อตรวจห่วงอนามัยด้วยตนเองแล้วไม่พบสายในลอน
4. เมื่อมีไข้หวัด หรือมีอาการหลังใส่ห่วงอนามัยท่านควรไปพบแพทย์

อาการหลังจากใส่ห่วง

สตรีที่ใส่ห่วงอนามัยแล้วจะเป็นปกติทุกอย่าง เว้นแต่บางคนอาจมีอาการนิ่วตกเล็กน้อยในระยะ 2-3 เดือนแรก หลังจากนั้นอาการต่าง ๆ จะหายไป อาการที่อาจเกิดขึ้นได้คือ

1. ปวดวงบริเวตท้องน้อยหรือปวดหลัง มึนจะแก้ไขได้โดยกินยาแก้ปวดธรรมดา
2. มีประจำเดือนมากกว่าปกติ
3. อาจมีตกขาว เล็กน้อย

ผลดีของการใส่ห่วงอนามัย

1. ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ได้ผลดี
2. ใส่ครั้งเดียวใช้ได้ยาวนานตลอดไปโดยไม่ต้องเปลี่ยนใหม่
3. ไม่ทำให้การรวมเพศเปลี่ยนไปจากเดิม
4. มีลูกใจอีกเมื่อท่านต้องการ โดยดอกร่วงออกและยังสามารถกำหนดระยะเวลาการตั้งครรภ์ได้อีกด้วย

5. ไม่ทำให้เกิดโรคร้ายอันตรายตามข่าวลือ

ติดต่อขอรับบริการได้ที่

1. โรงพยาบาล
2. สถานีนอนามัย
3. ศูนย์นอนามัยแม่และเด็ก
4. ศูนย์บริการสาธารณสุข

การทำหมันชาย

การทำหมันชาย เป็นการคุมกำเนิดถาวร ให้ผลดีแน่นอน ค้าง่ายสะดวกปลอดภัย ประหยัด ใช้เวลาน้อย สามารถทำงานหนักได้ สมรรถภาพและความรู้สึกทางเพศเหมือนเดิม สุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจไม่เปลี่ยนแปลง

การทำหมันชาย เป็นการผ่าตัดเล็ก ๆ สามารถทำใ้พักฟื้นใช้เวลาใช้เวลาระมาณ 15-20 นาที และเนื่องจากเป็นการคุมกำเนิดแบบถาวร จึงควรจะต้องมีลูกให้พอกับจำนวนที่ต้องการเสียก่อน และตัดสินใจแล้วว่าไม่ต้องการมีลูกเพิ่มขึ้นอีก

การทำหมันชายเป็นการผูกมดลูก และถักท่อสุจิให้ขาดจากกัน ทำให้เชื้อของฝ่ายชายผ่านออกมาไม่ได้ เมื่อตัวเชื้อฝ่ายชายออกมาไม่โลกจะถูกกักกั้นเข้าสู่ร่างกาย การตั้งครรภ์ก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะไม่มีตัวเชื้อฝ่ายชายเข้าไปผสมกับไข่ของฝ่ายหญิง หลังจากทำการผ่าตัดท่อเชื้อแล้วแผลจะหายไปในราว 4-5 วัน ในระยะที่แผลยังไม่หาย ควรระวังอย่าให้แผลถูกน้ำ ถ้าแผลเปียกน้ำต้องรีบซับให้แห้งควบผ้า หรือสำลีที่สะอาดไม่ควรใช้ยาชนิดผงหรือเป็นแป้งทาแผล ควรใช้หิงเจอร์ไอโอไดน หรือแอลกอฮอล์เช็ดแผล ประมาณ 1 สัปดาห์ก็สามารถทำงานหนักได้ทุกชนิดเหมือนก่อนการทำหมันทุกประการ

หลักการและระเบียบเกี่ยวกับการทำหมันชาย

1. แพทย์สามารถทำหมันให้แก่ชายได้ทุกคนที่มีความสมัครใจ
2. ควรมิ้ลูกเพียงพอแล้ว และไม่ต้องการมีบุตรอีก

3. กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดอัตราค่าบริการทำหมันชายไว้สำหรับโรงพยาบาลอำเภอ
ทุกแห่ง สำหรับโรงพยาบาลประจำจังหวัดก็มีบางโรงพยาบาลก็ให้บริการทำหมันชายฟรีเช่นกัน

ศึกษาค้นคว้าบริการให้

1. โรงพยาบาลทุกแห่ง
2. ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
3. ศูนย์การแพทย์และอนามัย
4. ศูนย์บริการสาธารณสุข

การทำหมันหญิง

การทำหมันหญิง เป็นการป้องกันการตั้งครรภ์นอกดอกร ซึ่งทำไ้ผลแน่นอนดีมาก ผู้ที่จะ
ทำหมันจะท้องมีลูกเพียงพอกับความต้องการแล้ว และไม่ต้องการลูกเพิ่มอีกเพราะหลังจากทำหมัน
แล้ว การที่จะผ่าตัดกลับก็หรือแก้ไขให้มีลูกอีกนั้นเป็นการยุ่งยากและไ้ผลไม่แน่นอน

การทำหมันหญิงคือ การทำให้ท่อรังไข่หรือทางเดินของไข่ทั้งสองข้างกันหรือออกกันหรือขาด
จากกัน ซึ่งอาจทำได้โดยการผูก ตัด อุดกวยสารเคมีหรือจี้ด้วยไฟฟ้า ทำให้ไข่และอสุจิไม่สามารถ
พบกันและผสมกันได้ การตั้งครรภ์ก็จะไม่เกิดขึ้น

การทำหมันหญิง อาจใช้เวลาใ้สั้นก็ได้ ที่นิยมทำกันมี 2 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาหลังคลอดบุตร
ใหม่ ๆ หรือที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า "ทำหมันเบียดหรือหมันคล" และระยะเวลาปกติ หรือ "ทำหมันเห่ง"

วิธีทำหมัน

1. ผ่าตัดหน้าท้อง
2. ทำหมันทางช่องคลอด
3. ทำหมันโดยใช้เข็ม

การทำหมันแบบเปิดหรือหมันสก ทำในระยะหลังคลอดบุตรใหม่ ๆ ไร้มากทั้งทางหน้าท้อง

การทำหมันแห้ง ทำระยะหลังคลอดบุตรมานานแล้ว มดลูกจะมีขนาดปกติ และอยู่ลึก ทำโดยการผ่าตัดทางหน้าท้อง ทำง่าย ปลอดภัยประหยัดค่าใช้จ่าย บางวิธีในทางศัลยกรรม ไม่ทวงนอนพักในโรงพยาบาล บางวิธีสามารถกลับบ้านได้ในวันเดียวและทำงานได้เป็นปกติ ผู้ทำหมันแห้งจะมีความรู้สึกเหมือนว่าตนเองไม่ได้ถูกผ่าตัด สืบถามประวัติการตรวจร่างกายหนักไว้อ่อน แขนสามารถทำงานนานเบา ๆ ได้ หลังจากแผลหายสนิทแล้วสามารถทำงานทุกอย่างได้เหมือนปกติทุกประการ

สำหรับวิธี จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดนั้น ต้องได้รับการพิจารณาจากแพทย์เป็นราย ๆ ไปก่อนที่จะทำหมันจะต้องได้รับการตรวจร่างกายจากแพทย์

โรคที่ไม่สามารถจะทำหมันได้คือ คนที่เป็นโรคเกี่ยวกับกระดูกจนไม่อาจนอนในท่าคุกเข้าได้ หรือขนาดของช่องคลอดเล็กเกินไป ขนาดของมดลูกโตเกินไป หรือมีอาการอักเสบของช่องคลอด เหล่านี้ไม่อาจทำหมันโดยวิธีทำทางช่องคลอดได้ หรือบางคนมีอาการอักเสบของช่องท้อง อังเชิงกราน โรคของกระบังลม โรคปอด โรคหัวใจชั้นรุนแรงก็ไม่เหมาะที่จะทำหมันโดยวิธีเจาะช่องท้อง และจิกายไฟฟ้า

ค่าบริการทำหมัน

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดอัตราค่าบริการไว้ดังนี้

1. ให้บริการฟรีหรือไม่ก็มูลค่าในศูนย์อนามัยแม่และเด็กและโรงพยาบาลประจำอำเภอทุกแห่ง
2. ให้บริการฟรีในโรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือเรียกเก็บได้ไม่เกิน 150 บาท

หลักการและระเบียบเกี่ยวกับการทำหมันหญิง

การกำหนดหลักการและระเบียบเกี่ยวกับการทำหมันของแต่ละโรงพยาบาลไม่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. ต้องมีความสมัครใจและตั้งใจที่จะทำอย่างแน่วแน่
2. มีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่และร่างกายสมบูรณ์อย่างน้อย 2 คน
3. ได้รับการยินยอมจากสามี อย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร

สถานที่ให้บริการและให้คำแนะนำ

1. โรงพยาบาลทุกแห่ง
2. ศูนย์การแพทย์และอนามัย
3. ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
4. ศูนย์บริการสาธารณสุข

ยาฉีดคุมกำเนิด

ยาฉีดคุมกำเนิด เป็นวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ชั่วคราวที่ใช้ฉีดฝ่ายหญิงช่วยให้อสุจิไม่สามารถเว้นระยะการมีบุตรได้ห่างออกไปได้เป็นเวลานาน ๆ และไม่ต้องกังวลว่าจะมีบุตรในขณะที่ยังไม่พร้อม การฉีดยาคุมกำเนิดได้ผลดีและปลอดภัย นอกจากนี้ยังสามารถมีบุตรได้อีกเมื่อต้องการเพียงแต่เลิกฉีดยาแล้วเท่านั้นก็จะสามารถตั้งครรภ์ภายใน 3 ถึง 12 เดือน

การฉีดยาคุมกำเนิดนั้นท่านควรปรึกษาแพทย์และได้แพทย์เป็นผู้ฉีดยาให้ท่าน หลังจากฉีดยาแล้วควรให้แพทย์ตรวจร่างกายเป็นครั้งคราว อย่างน้อยปีละครั้ง และเมื่อเกิดปัญหา หรือข้อสงสัยหรือมีอาการผิดปกติควรไปพบแพทย์ทันที

เวลาที่ควรฉีดยาคุมกำเนิด

สตรีที่ต้องการฉีดยาคุมเป็นครั้งแรกควรไปพบแพทย์เพื่อฉีดยาภายใน 5 วันแรกของการมีประจำเดือน และควรตรวจเว้นการร่วมประเวณีในระยะ 10 วันแรก ภายหลังจากการฉีดยา เพื่อให้แน่ใจว่ายาออกฤทธิ์แน่นอนเสียก่อน หรือใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดอื่น ๆ ในระยะ 10 วันแรกเช่นให้สามีใช้ถุงยางอนามัย

การฉีดวัคซีนกัวเนติกมีผลป้องกันการตั้งครรภ์ได้นานเป็นระยะเวลาถึง 3 เดือน ฉะนั้น
ถ้าท่านยังคงการคุมกำเนิดต่อไปก็ให้ไปฉีดยาเข็มต่อไปทุก 3 เดือน หรือตามคำแนะนำ

อาการที่อาจเกิดหลังจากฉีดวัคซีนกัวเนติก

1. อาจทำให้มีประจำเดือนกะปริกกะปรอย มาไม่แน่นอนหรือไม่มีเลย แต่ไม่เป็นอันตราย
ต่อสุขภาพ
2. เมื่อต้องการมีบุตร การตั้งครรภ์จะล่าช้าไปประมาณ 3 ถึง 12 เดือน

สถานที่บริการและให้คำแนะนำ

1. โรงพยาบาล
2. ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก
3. ศูนย์การแพทย์และอนามัย
4. ศูนย์บริการสาธารณสุข
5. สถานีอนามัย
6. สำนักงานควบคุมการร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาว กิติมา คำคา เกิดวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2499 ที่ อ.บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากคณะ
สื่อสารมวลชน วิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปี พ.ศ. 2521

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย